

Sygn. akt IV KK 442/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Antoni Bojańczyk

SSN Adam Roch

Protokolant Weronika Woźniak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Grzegorza Krysmanna,
w sprawie **W. Ś.**

skazanego z art. 56 § 2 k.k.s.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 7 lutego 2023 r.,

kasacji, wniesionej przez prokuratora - na niekorzyść

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 2 sierpnia 2022 r., sygn. akt VII Ka 537/22

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Częstochowie

z dnia 30 marca 2022 r., sygn. akt IV K 1280/21,

**uchyla wyroki sądów obu instancji w części dotyczącej
rozstrzygnięcia zawartego w pkt 4 wyroku Sądu Rejonowego w
Częstochowie z dnia 30 marca 2022 r. (sygn. akt IV K 1280/21),
dotyczącego umorzenia postępowania karnego o czyn opisany w
pkt II części wstępnej tego wyroku - i w tym zakresie sprawę**

przekazuje Sądowi Rejonowemu w Częstochowie do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

W. Ś. został oskarżony o to, że prowadząc działalność gospodarczą PPUH „B.” w C. i będąc osobą odpowiedzialną za zobowiązania podatkowe:

1. *„w C. w dniu 30 kwietnia 2010 roku w złożonym do [...] Urzędu Skarbowego w C., zeznaniu podatkowym o wysokości uzyskanego dochodu (poniesionej straty) za 2009 r., podał nieprawdę poprzez zaniżenie przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej o kwotę 716.697,37 zł, narażając podatek dochodowy od osób fizycznych na uszczuplenie za 2009 r. w kwocie ogółem 20.475,00 zł, przy czym kwota narażonego na uszczuplenie podatku jest małej wartości”, tj. o przestępstwo skarbowe z art. 56 § 2 k.k.s.;*
2. *„w C. w okresie od 02 maja 2011 roku do 09 listopada 2011 roku działając w krótkich odstępach czasu z wykorzystaniem takiej samej sposobności, podał nieprawdę w złożonym w ustawowym terminie do dnia 02.05.2011 r. zeznaniu podatkowym o wysokości uzyskanego dochodu (poniesionej straty) za 2010 r. oraz korekcie z dnia 09.11.2011 r., poprzez zaniżenie przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej o kwotę 477.280,48 zł, narażając podatek dochodowy od osób fizycznych na uszczuplenie za 2010 r. w kwocie ogółem 39.002,00 zł, przy czym kwota narażonego na uszczuplenie podatku jest małej wartości”, tj. o przestępstwo skarbowe z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s.;*
3. *„w C. w dniu 30 kwietnia 2012 roku w złożonym do [...] Urzędu Skarbowego w C., zeznaniu podatkowym o wysokości uzyskanego dochodu (poniesionej straty) za 2011 rok, podał nieprawdę w złożonym w ustawowym terminie oraz w korekcie z dnia 09.11.2011 r. poprzez zaniżenie dochodów o kwotę 32.131 zł, narażając podatek dochodowy od osób fizycznych na uszczuplenie za 2011 r. w kwocie ogółem 10.282,00 zł, przy czym kwota narażonego na uszczuplenie podatku jest małej wartości”, tj. o przestępstwo skarbowe z art. 56 § 2 k.k.s.;*

4. „w C. w okresie od 27 lutego 2009 r. do 28 października 2009 r., działając w krótkich odstępach czasu z wykorzystaniem takiej samej sposobności, składając do [...] Urzędu Skarbowego w C. deklaracje VAT-7 za m/cie styczeń, luty, maj i wrzesień 2009, podał w nich nieprawdę poprzez błędne wykazanie wartości dostaw i nabyć, przez co naraził podatek od towarów i usług na uszczuplenie na kwotę 10.557,00 zł, która to kwota jest małej wartości”, tj. o przestępstwo skarbowe z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s.;
5. „w C. w okresie od 26 kwietnia 2009 roku do 26 kwietnia 2012 roku uchylał się od opodatkowania poprzez niezłożenie do [...] Urzędu Skarbowego w C. w ustawowym terminie do dnia 25 następnego miesiąca deklaracji VAT-7 za miesiące marzec, kwiecień, czerwiec, lipiec, sierpień, październik, listopad, grudzień 2009 r., od stycznia do grudnia 2010 r., od stycznia do grudnia 2011 r. oraz od stycznia do marca 2012 r. narażając podatek od towarów i usług na uszczuplenie w kwocie ogółem 171.135,00 zł, przy czym kwota narażonego na uszczuplenie podatku jest małej wartości”, tj. o przestępstwo skarbowe z art. 54 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s.

Sąd Rejonowy w Częstochowie wyrokiem z dnia 30 marca 2022 r., sygn. akt

IV K 1280/21:

1. uznał oskarżonego W. Ś. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu opisanego w punkcie III części wstępnej wyroku, przyjmując że korekta zeznania podatkowego o wysokości uzyskanego dochodu (poniesionej straty) za 2011 rok została złożona 8 listopada 2012 roku, to jest winnego popełnienia czynu wyczerpującego znamiona przestępstwa skarbowego z art. 56 § 2 k.k.s., i za to – na podstawie „art. 56 § 2 k.k.s. i art. 23 § 1 i 3 k.k.s. w zw. z art. 2 § 2 k.k.s.” – wymierzył mu karę grzywny w wysokości 40 stawek dziennych, przyjmując że jedna stawka jest równoważna kwocie 70 złotych;
2. uznał oskarżonego W. Ś. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu opisanego w punkcie V części wstępnej wyroku, wyczerpującego znamiona przestępstwa skarbowego z art. 54 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s., i za to – na podstawie „art. 54 § 2 k.k.s. i art. 23 § 1 i 3 k.k.s. w zw. z art. 2 § 2

- k.k.s.*” – wymierzył mu karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych, przyjmując że jedna stawka jest równoważna kwocie 70 złotych;
3. na podstawie „*art. 39 § 1 k.k.s. i art. 85 § 1 k.k., art. 86 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 2 § 2 k.k.s.*” połączył kary grzywny wymierzone w punktach 1 i 2 wyroku, orzekając karę łączną grzywny w wysokości 100 stawek dziennych, przyjmując że jedna stawka jest równoważna kwocie 70 złotych;
 4. na podstawie art. 113 § 1 k.k.s. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. i art. 44 § 1 pkt 1 i § 5 k.k.s. umorzył postępowanie karne o czyny opisane w punktach I, II i IV części wstępnej wyroku – z uwagi na przedawnienie karalności;
 5. przyznał wynagrodzenie za obronę z urzędu udzieloną oskarżonemu;
 6. na podstawie art. 627 k.p.k. oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa opłatę w kwocie 700 złotych i obciążył go wydatkami w kwocie 70 zł, a na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił go od pozostałych wydatków, obciążając nimi Skarb Państwa.

Apelacje od ww. wyroku Sądu Rejonowego w Częstochowie wnieśli prokurator, Naczelnik [...] Urzędu Skarbowego w C. oraz obrońca oskarżonego.

Prokurator zaskarżył przedmiotowe orzeczenie „w całości”, zarzucając „*obrazę przepisów prawa materialnego, a to art. 44 § 1 pkt 1 i § 5 k.k.s. w zw. z art. 15zzr oraz 15zzr¹ ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, mającą wpływ na treść orzeczenia poprzez ich niewłaściwą wykładnię i niezasadne uznanie, że karalność czynu opisanego w pkt II części wstępnej wyroku ustała na skutek przedawnienia, podczas gdy przepisy ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych zawiesiły bieg terminu przedawnienia w związku z czym karalność czynu nie przedawniła się*”.

Zarzucając powyższe, prokurator wniósł o uchylenie orzeczenia w części dotyczącej umorzenia postępowania co do czynu zarzucanego oskarżonemu w pkt II i przekazanie w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi

Rejonowemu w Częstochowie, oraz utrzymanie wyroku w mocy w pozostałym zakresie.

Naczelnik [...] Urzędu Skarbowego w C. zaskarżył powyższy wyrok w części dotyczącej pkt 1, 3 i 4, zarzucając:

1. *„obrazę przepisów prawa materialnego, tj. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. i art. 44 § 1 pkt 1 i § 5 k.k.s. w zw. z art. 15zrr¹ ustawy z dn. 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (tj. Dz. U. Z 2021r poz. 2095) poprzez uznanie przedawnienia karalności czynu z pkt II części wstępnej wyroku”;*
2. *„obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 37 § 1 pkt 3 k.k.s. w zw. z art. 38 k.k.s. poprzez zaniechanie przyjęcia instytucji ciągu przestępstw i w konsekwencji zaniechanie obligatoryjnego obostrzenia kary do czynów opisanych w pkt II i III części wstępnej wyroku”;*
3. *„obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 37 § 1 pkt 3 k.k.s. w zw. z art. 37 § 4 k.k.s. poprzez zaniechanie przyjęcia instytucji ciągu przestępstw i w konsekwencji zaniechania orzeczenia tylko jeden raz kary za dwa zbiegające się przestępstwa skarbowe”.*

W związku z powyższym, skarżący wniósł o „zmianę zaskarżonego orzeczenia w części dot. pkt 1, 3 i 4 (w części dot. czynu opisanego w pkt II części wstępnej wyroku) poprzez uznanie, iż przestępstwo zarzucone oskarżonemu w pkt II części wstępnej wyroku nie uległo przedawnieniu i czyny opisane w pkt II i III części wstępnej wyroku zostały popełnione w warunkach określonych w art. 37 § 1 pkt 3 kks” oraz wymierzenie oskarżonemu:

- za czyn opisany w pkt II i III części wstępnej wyroku – kary 3 miesięcy pozbawienia wolności i kary grzywny w wysokości 120 stawek dziennych przy ustaleniu wysokości jednej stawki dziennej na kwotę: 70,00zł – na podstawie art. 22 § 1 pkt 1 k.k.s. i art. 56 § 2 k.k.s. przy zastosowaniu art. 38 § 1 pkt 2 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 3 k.k.s. i art. 37 § 4 k.k.s.;
- zawieszenie kary pozbawienia wolności na okres próby 2 lat – na podstawie art. 22 § 2 pkt 8 lit. b k.k.s.;

– zobowiązanie oskarżonego do uiszczenia uszczuplonych należności publicznoprawnych określonych w pkt II i III części wstępnej wyroku w okresie dwóch lat od uprawomocnienia się orzeczenia – na podstawie art. 41 § 2 i 4 pkt 1 k.k.s.

Obrońca zaskarżyła wyrok Sądu Rejonowego w Częstochowie w punkcie 1 i 2 w całości, zarzucając *„błąd w ustaleniach faktycznych, mający wpływ na treść orzeczenia, polegający na przyjęciu, że oskarżony nie składając deklaracji podatkowych i zaniżając dochody w zeznaniu podatkowym działał z zamiarem popełnienia czynu zabronionego, podczas gdy materiał dowodowy obejmujący okoliczności popełnienia czynu oraz jego skutki wskazuje na to, że czyny zabronione opisane w pkt III i V części wstępnej wyroku zostały popełnione przez oskarżonego nieumyślnie”*.

Wskazując na ten zarzut, obrońca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanych mu czynów opisanych w pkt III i V części wstępnej zaskarżonego wyroku.

Sąd Okręgowy w Częstochowie wyrokiem z dnia 2 sierpnia 2022 r., sygn. akt VII Ka 537/22 – po rozpoznaniu wniesionych apelacji – utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, przyznał wynagrodzenie obrońcy z urzędu oraz zwolnił W.Ś. od ponoszenia kosztów sądowych postępowania odwoławczego, obciążając Skarb Państwa wydatkami postępowania odwoławczego, w tym wydatkami związanymi z apelacjami oskarżycieli publicznych.

W uzasadnieniu sąd odwoławczy wskazał, że przepisy art. 15zzr i art. 15zzr¹ ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, nie mogły stanowić o zawieszeniu biegu terminu przedawnienia karalności zarzucanego oskarżonemu czynu zabronionego, opisanego w punkcie II części wstępnej zaskarżonego wyroku. Argumentując swoje stanowisko Sąd Okręgowy wskazał, że ustawa nowelizująca wyżej wymienioną ustawę z dnia 20 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, na mocy której dodany został art. 15zzr – nie zawierała przepisu wykluczającego

zastosowanie art. 4 § 1 k.k. (odpowiednio art. 2 § 2 k.k.s.), a nadto, że przepis ten, wprowadzający zawieszenie terminów przedawnienia karalności przestępstwa oraz wykonania kary, został uchylony mocą art. 46 pkt 20 ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2., która weszła w życie z dniem 16 maja 2020 r. W dalszej części wyводу, sąd odwoławczy wyjaśnił, iż brak klauzul wyłączających zastosowanie zasady *lex severior retro non agit* oznacza, że spoczywanie biegu przedawnienia, przewidziane ustawami związanymi z epidemią COVID-19, dotyczy jedynie czynów popełnionych między 31 marca 2020 r. a 15 maja 2020 r. i obejmuje tylko ten maksymalnie półtoramiesięczny okres między czasem popełnienia przestępstwa a wejściem w życie wyżej wymienionej ustawy z dnia 14 maja 2020 r. Wskazano, że stanowisko to znajduje potwierdzenie także w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w jednym z judykatów wskazał wprost, że ustanawiając przedmiotowy przepis prawodawca nie wprowadził regulacji nakazującej stosowanie tego unormowania do czynów popełnionych przed dniem jego wejścia w życie (tak jak to uczynił np. w art. 7 ustawy z dnia 20 kwietnia 2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r. poz. 1023), *„zatem jest oczywiste, mając na uwadze stanowcze brzmienie regulacji intertemporalnej z art. 2 § 1 k.w. (odpowiednio 2 § 2 k.k.s.), której stosowanie nie zostało w tej sytuacji wyłączone, że norma wynikająca z art. 15zzr ust. 6 (odpowiednio 15zzr¹) odnosiła się tylko do czynów popełnionych w okresie od dnia wejścia życie statuującego ją przepisu do dnia jego uchylenia (por. wyrok SN z 7.06.2021 r. III KK 173/21, LEX nr 3228386)”.*

Sąd Okręgowy zwrócił też uwagę, że *„art. 68 ust. 5 ustawy z 14.05.2020 r. nie stanowi, iż dotychczasowe terminy przedawnienia kontynuują swój bieg (tudzież biegną dalej) po wejściu w życie ustawy, lecz że bieg swój »rozpoczynają«. Czytając zatem art. 68 ust. 5 ustawy z 14.05.2020 r. dosłownie, przyjęlibyśmy, że terminy przedawnienia zawieszone na mocy (następnie uchylonego) art. 15zzr ust. 6 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, nie kontynuują swojego wcześniejszego biegu, lecz rozpoczynają go na nowo. W istocie zatem nie mielibyśmy do czynienia*

z ich zawieszeniem (spoczywaniem), lecz przerwaniem. Nie wydaje się, aby ustawodawca wprowadził taki zapis omyłkowo, skoro w odniesieniu do terminów przewidzianych przepisami prawa administracyjnego - w tym również terminów przedawnienia - w art. 68 ust. 2 ustawy z 14.05.2020 r. stwierdzono, że »biegną [one] dalej«. W istocie wydaje się, że omawiana zmiana odpowiadała intencji ustawodawcy, skoro – jak wynika z wcześniejszych rozważań – zawieszenie terminu przedawnienia nie może mieć zastosowania do czynów popełnionych przed 31.03.2020 r. Oznacza to zatem, że w stosunku do czynów popełnionych przed 31.03.2020 r. nie doszło w ogóle do zawieszenia (ani przerwania) terminów przedawnienia, ustawa nowa - przewidująca ich zawieszenie – nie zawierała bowiem klauzuli wyłączającej stosowanie art. 2 § 2 k.k.s., a ponadto nie jest możliwe stwierdzenie, że doszło do przerwania czy odnowienia terminów przedawnienia, które już upłynęły, i nie byłoby to możliwe nawet wówczas, gdyby ustawodawca zawarł w omawianych przepisach klauzulę wyłączającą art. 4 § 1 k.k. (odpowiednio art. 2 § 2 k.k.s.), ponieważ – jak już była o tym mowa – karalność przestępstw nie może »odżyć«". Sąd odwoławczy stwierdził, że konsekwencją powyższego stanowiska jest bezprzedmiotowość rozpoznania pozostałych zarzutów apelacji wniesionej przez naczelnika urzędu skarbowego, zaś podniesiony przez obrońcę zarzut uznał za bezzasadny i przedstawił motywy tego rozstrzygnięcia.

Od ww. wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie kasację wniósł Zastępca Prokuratora Rejonowego w C., zaskarżając to orzeczenie „w zakresie, w jakim Sąd Okręgowy w Częstochowie utrzymał w mocy rozstrzygnięcie z pkt 4 wyroku Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 30 marca 2022 r. sygn. akt IV K 1280/21 o umorzeniu postępowania w zakresie czynu wymienionego w punkcie II części wstępnej wyroku, a w konsekwencji utrzymał w mocy także punkt 1 i 3 wymienionego wyroku Sądu Rejonowego w Częstochowa - na niekorzyść W.Ś.”.

Skarżący prokurator zarzucił „rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 2 § 2 k.k.s., art. 15zzr¹ ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (tj. Dz.U.2021 r. poz. 2095) w zw. z art. 7 ustawy z dnia 20 kwietnia

2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2021.1023), które miały istotny wpływ na treść orzeczenia, poprzez błędne zastosowanie art. 2 § 2 k.k.s. oraz niesłuszne odstąpienie od zastosowania art. 15 zzzr¹ ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych w zw. z art. 7 ustawy z dnia 20 kwietnia 2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, skutkiem czego niezasadnie utrzymano w mocy orzeczenie Sądu Rejonowego w Częstochowie w zakresie rozstrzygnięcia z punktu 4, poprzez uznanie, że karalność czynu opisanego w punkcie II części wstępnej wyroku Sądu Rejonowego w Częstochowie ustała na skutek przedawnienia, podczas gdy art. 7 ustawy z dnia 20 kwietnia 2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw wyłączył zastosowanie art. 2 § 2 k.k.s w ten sposób, że nakazał stosowanie art. 15 zzzr¹ ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych do czynów popełnionych przed wejściem w życie ustawy z dnia 20 kwietnia 2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, w myśl którego w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w okresie 6 miesięcy po ich odwołaniu, nie biegnie przedawnienie karalności czynu oraz przedawnienie wykonania kary w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe, wobec czego termin przedawnienia karalności czynu opisanego w punkcie II części wstępnej wyroku Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 30 marca 2022 r., sygn. akt IV K 1280/21 jeszcze nie upłynął, a co w konsekwencji doprowadziło do rażącego naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 37 § 1 pkt 3 k.k.s., art. 37 § 4 k.k.s. w zw. z art. 38 k.k.s. poprzez zaniechanie przyjęcia instytucji ciągu przestępstw oraz odstąpienie od obligatoryjnego obostrzenia kary co do czynów opisanych w punkcie II i III części wstępnej wyroku i odstąpienie od orzeczenia tylko jeden raz kary za dwa zbiegające się przestępstwa skarbowe”.

Zarzucając powyższe, skarżący wniósł o „uchylenie zaskarżonego wyroku w części, w jakiej utrzymał w mocy punkty 1 i 3 oraz punkt 4 wyroku Sądu

Rejonowego w Częstochowie (...) o umorzeniu postępowania o zarzucane W. Ś. przestępstwo wymienione w punkcie II części wstępnej wyroku oraz o uchylenie wyżej wymienionego wyroku sądu pierwszej instancji w zakresie rozstrzygnięcia z punktu 1, 3 i 4 i przekazanie w tym zakresie sprawy Sądowi Rejonowemu w Częstochowie do ponownego rozpoznania”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja prokuratora – co do zasadniczego problemu w niej przedstawionego, tj. przedawnienia karalności przestępstwa skarbowego opisanego w pkt II części wstępnej wyroku sądu *a quo* – jest oczywiście zasadna.

Dla oceny zasadności podniesionego zarzutu kasacyjnego nieodzowne jest odnotowanie – wprowadzonych począwszy od 2020 r. – regulacji dotyczących spoczywania (wstrzymania) biegu przedawnienia na gruncie prawa karnego i prawa karnego skarbowego, co kształtowało się następująco:

1. w dniu 31 marca 2020 r. do ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r., poz. 374 z późn. zm.; dalej ustawa z dnia 2 marca 2020 r.) został dodany art. 15zzr (art. 1 pkt 14 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. [Dz.U. z 2020 r., poz. 568], nowelizacja weszła w życie z dniem 31 marca 2020 r.), który w ust. 6 stanowił, iż w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19, nie biegnie przedawnienie karalności czynu oraz przedawnienie wykonania kary w sprawach o przestępstwa, przestępstwa i wykroczenia skarbowe oraz w sprawach o wykroczenia;
2. przepis art. 15zzr ustawy z dnia 2 marca 2020 r. został uchylony przez art. 46 pkt 20 ustawy z dnia 14 maja 2020 r. (Dz.U. z 2020 r., poz. 875), zmiana ta weszła w życie z dniem 16 maja 2020 r.;
3. następnie do ustawy z dnia 2 marca 2020 r. dodany został art. 15zzr¹ ust. 1 i 2 (art. 4 pkt 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw [Dz.U. z 2021 r., poz. 1023]; wejście w życie: 22 czerwca 2021 r.), zgodnie z którym, w okresie obowiązywania

stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, oraz w okresie 6 miesięcy po ich odwołaniu nie biegnie przedawnienie karalności czynu oraz przedawnienie wykonania kary w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe (ust. 1); okresy, o których mowa w ust. 1, liczy się od dnia 14 marca 2020 r. - w przypadku stanu zagrożenia epidemicznego, oraz od dnia 20 marca 2020 r. - w przypadku stanu epidemii (ust. 2);

4. w myśl art. 7 ww. ustawy nowelizującej z dnia 20 kwietnia 2021 r., *„do czynów popełnionych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy oraz kar orzeczonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy o przedawnieniu w brzmieniu nadanym tą ustawą, chyba że termin przedawnienia już upłynął”*; ustawa weszła w życie w dniu 22 czerwca 2021 r.

Czyn, którego wniesiona kasacja dotyczy – opisany w pkt II części wstępnej wyroku sądu *a quo* – miał zostać popełniony w okresie od 2 maja 2011 r. do 9 listopada 2011 r. Zachowanie to oskarżyciel publiczny zakwalifikował jako przestępstwo skarbowe z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s., zaś sąd pierwszej instancji – orzekając na rozprawie w dniu 30 marca 2022 r. – wyrokiem umorzył postępowanie karne m.in. w zakresie wymienionego czynu, uznając że nastąpiło przedawnienie jego karalności. W tym zakresie sąd *meriti* odwołał się do ogólnych przepisów przedawnienia przestępstwa skarbowego, tj. art. 44 § 1 pkt 1 i § 5 k.k.s. Sąd odwoławczy utrzymał w mocy wyrok sądu rejonowego, nie dzieląc zasadności zarzutów apelacji prokuratora i naczelnika urzędu skarbowego, w których skarżący zakwestionowali przedawnienie karalności przedmiotowego czynu.

Zaistniały w niniejszej sprawie układ faktyczny i procesowy wskazuje, że w dacie wyrokowania – zarówno w sądzie pierwszej, jak też drugiej instancji – obowiązywał przepis art. 15zzr¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 2 marca 2020 r., który wszedł w życie w dniu 22 czerwca 2021 r. W ust. 1 tego przepisu ustawodawca przywrócił – uprzednio zawartą w uchylonym art. 15zzr ust. 6 tej ustawy – instytucję spoczywania biegu terminu przedawnienia karalności czynu oraz przedawnienia wykonania kary, ograniczając jej przedmiotowy zakres do

przestępstw i przestępstw skarbowych. Nadto, w ustawie nowelizującej, mocą której do ustawy z dnia 2 marca 2020 r. dodano przepis art. 15zzr¹, zawarto szczególną regułę intertemporalną (zob. art. 7 ww. ustawy z dnia 20 kwietnia 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych; dalej: ustawa z dnia 20 kwietnia 2021 r.), która w sposób niepozostawiający wątpliwości rozstrzyga o tym, że w kwestii przedawnienia karalności czynu należy stosować przepisy wprowadzone ustawą nowelizującą (tj. ww. art. 15zzr¹ ust. 1 i 2). Wprowadzenie tej szczególnej reguły intertemporalnej skutkuje koniecznością pominięcia przepisu art. 4 § 1 k.k. przy badaniu aspektu przedawnienia (na gruncie prawa karnego skarbowego – art. 2 § 2 k.k.s.), o ile termin przedawnienia czynu jeszcze nie upłynął (zob. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2022 r., I KZP 9/22).

Sąd odwoławczy, rozpoznając zarzuty apelacji prokuratora i naczelnika urzędu skarbowego, całkowicie pominął w swoich rozważaniach analizę art. 7 ustawy z dnia 20 kwietnia 2021 r., choć przywołał – obecnie nieaktualną – tezę judykatu Sądu Najwyższego (wydanego pod sygnaturą III KK 173/21), w której odwołano się do tego przepisu przy rozpoznaniu kasacji w sprawie wykroczeniowej. Z lektury uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego wynika, że to właśnie pominięcie wymienionego przepisu skutkowało błędną odmową zastosowania w przedmiotowej sprawie art. 15zzr¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 2 marca 2020 r., który zresztą pozostawał w polu uwagi sądu *ad quem*, jednak kwestia jego zastosowania została przez ten organ oceniona nieprawidłowo. Sąd w tym zakresie poczynił nietrafną analogię do wcześniej obowiązującego art. 15zzr ust. 6 ustawy z dnia 2 marca 2020 r., który w dacie wyrokowania w obu instancjach był już przepisem uchylonym, co też sąd odwoławczy zasadnie stwierdził. W tym względzie zasadnicza część wyводу sądu *ad quem* opierała się na tym, że ustawa wprowadzająca ten przepis, tj. art. 15zzr ust. 6 ustawy z dnia 2 marca 2020 r., nie zawierała regulacji wykluczającej zastosowanie art. 4 § 1 k.k. (odpowiednio art. 2 § 2 k.k.s.). Argumentacja ta została następnie wadliwie przeniesiona przez sąd odwoławczy na później wprowadzony przepis art. 15zzr¹ ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r., co było skutkiem niedostrzeżenia normatywnej treści art. 7 ustawy z dnia 20 kwietnia 2021 r., z którego wprost wynika konieczność retroaktywnego

zastosowania art. 15zzr¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. Podkreślić tu jednak trzeba, że ww. art. 7 należy traktować jedynie jako wzmocnienie retroaktywności normy zawartej w przywołanym art. 15zzr¹, a nie dopiero jej ustanowienie, o czym szerzej wypowiedział się Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wspomnianej wyżej uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2022 r., I KZP 9/22.

W kontekście tej uchwały – podjętej po prawomocnym zakończeniu postępowania w niniejszej sprawie – należy też zrewidować stanowisko sądu odwoławczego co do kwestii retroaktywnego zastosowania uprzednio obowiązującego art. 15zzr ust. 6 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. – i w konsekwencji uznać je za chybione. Sąd Najwyższy bowiem w rzeczonej uchwale jednoznacznie i trafnie stwierdził, że *„określone w art. 15zzr ust. 6 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r., poz. 374 ze zm.), dodanym ustawą z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r., poz. 568), wstrzymanie od dnia 31 marca 2020 r. biegu terminu przedawnienia karalności w sprawach o przestępstwa, przestępstwa i wykroczenia skarbowe oraz w sprawach o wykroczenia dotyczy przedawnienia karalności tych czynów zabronionych niezależnie od tego, czy zostały popełnione począwszy od dnia 31 marca 2020 r., czy też przed tą datą”*. Argumenty przemawiające za taką wykładnią prawa zostały przedstawione w uzasadnieniu tej uchwały, stąd też nie ma potrzeby ponownego ich powielania w niniejszych rozważaniach.

Podsumowując poczynione uwagi stwierdzić należy, że sąd odwoławczy rozpoznając zarzuty apelacji wniesionych na niekorzyść oskarżonego, błędnie uznał, iż przepis z art. 15zzr¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 2 marca 2020 r., regulujący spoczywanie biegu terminu przedawnienia karalności czynu, nie ma zastosowania w niniejszej sprawie z uwagi na brzmienie art. 2 § 2 k.k.s. Rzecz jednak w tym, że ustawodawca – wbrew pogładowi sądu drugiej instancji – wprost wykluczył stosowanie tej reguły intertemporalnej, wprowadzając na mocy art. 7 ustawy z dnia

20 kwietnia 2021 r. klauzulę, która wyłącza zasadę *lex severior retro non agit*. W konsekwencji sąd odwoławczy zaakceptował wadliwe stanowisko organu *a quo*, że doszło do przedawnienia karalności czynu opisanego w pkt II części wstępnej wyroku sądu pierwszej instancji. Nie ulega wątpliwości, że w myśl przepisów ogólnych, tj. art. 44 § 1 pkt 1, § 3 i § 5 k.k.s., czyn ten przedawniłby się z dniem 31 grudnia 2021 r., jednak prawidłowa wykładnia i zastosowanie art. 15zzr¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. w zw. z art. 7 ustawy z dnia 20 kwietnia 2021 r., skutkować winny uznaniem, że termin przedawnienia w tym przypadku uległ wstrzymaniu, skoro w dniu wejścia w życie ostatniej z wymienionych ustaw (tj. 22 czerwca 2021 r.), na mocy której dodano ww. art. 15zzr¹ ust. 1 i 2, karalność czynu popełnionego przez oskarżonego nie przedawniła się, gdyż jak wskazano wyżej, termin przedawnienia jego karalności – liczony na podstawie przepisów ogólnych – przypadał na dzień 31 grudnia 2021 r.

Wskazać przy tym należy, że stan epidemii, o jakim mowa w przywoływanych wyżej przepisach, został wprowadzony na mocy Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. z 2022, poz. 340), który obowiązywał od dnia 20 marca 2020 r. i został uchylony w dniu 12 maja 2022 r. na mocy Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 12 maja 2022 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. z 2022, poz. 1027), zaś na mocy Rozporządzenia Ministra Zdrowia z 12 maja 2022 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz.U. z 2022 r., poz. 1028), wprowadzony został stan zagrożenia epidemicznego, który nie został odwołany do chwili obecnej. Nadto, w art. 15zzr¹ ust. 2 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. ustawodawca wprost wskazał, że okresy stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii – ogłoszonego z powodu COVID-19 – liczy się od dnia 14 marca 2020 r. w przypadku stanu zagrożenia epidemicznego, oraz od dnia 20 marca 2020 r. w przypadku stanu epidemii.

Konkludując, karalność czynu opisanego w punkcie II części wstępnej wyroku Sądu Rejonowego w Częstochowie nie ustała, albowiem bieg terminu przedawnienia karalności został wstrzymany na czas trwania stanu epidemii oraz stanu zagrożenia epidemicznego. Odmienne konkluzje sądu odwoławczego w tej

kwestii były wynikiem obrazu prawa materialnego w wyżej przedstawionej postaci, skutkującej akceptacją wadliwego rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji, który w tym przedmiocie poprzestał na analizie ogólnych przepisów dotyczących przedawnienia przestępstwa skarbowego.

Stwierdzając zatem, że przedmiotowy czyn nie jest przedawniony, należało uchylić wyrok sądu odwoławczego w zakresie utrzymującym w mocy pkt 4 wyroku sądu pierwszej instancji, w którym rozstrzygnięto o umorzeniu postępowania karnego co do czynu z pkt II części wstępnej tego orzeczenia, tj. przestępstwa skarbowego z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. Mając na uwadze zakaz zawarty w art. 454 § 1 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s., uchyleniu podlegał też pkt 4 wyroku sądu *a quo* w zakresie umorzenia postępowania co do przedmiotowego czynu. W tych granicach Sąd Rejonowy w Częstochowie powinien rozpoznać sprawę ponownie.

Zgodnie z przepisem art. 523 § 3 k.p.k., kasację na niekorzyść można wnieść jedynie w razie uniewinnienia oskarżonego albo umorzenia postępowania. Biorąc zatem pod uwagę treść tego unormowania, uznać należy, że kasacja Zastępcy Prokuratora Rejonowego w C. w zakresie dotyczącym czynu przypisanego skazanemu w pkt 1 wyroku sądu rejonowego, a tym samym co do zarzutu „*rażącego naruszenia art. 37 § 1 pkt 3 k.k.s., art. 37 § 4 k.k.s. w zw. z art. 38 k.k.s.*” – jest niedopuszczalna z mocy ustawy, albowiem przedmiotem wymienionego rozstrzygnięcia jest przypisanie W. Ś. odpowiedzialności karnej za przestępstwo skarbowe z art. 56 § 2 k.k.s., a zatem orzeczenie skazujące. Wyklucza to więc prawną możliwość wniesienia przez zastępcę prokuratora rejonowego kasacji na niekorzyść W. Ś. w omawianym zakresie. Przedmiotowe ograniczenie – zgodnie z art. 523 § 4 k.p.k. – nie dotyczy kasacji wniesionej z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. oraz kasacji jednego z podmiotów szczególnych wymienionych w art. 521 k.p.k.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.